

VÁRKONYI KÁROLY GRAFIKUSMŰVÉSZ EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

2007. január 28-án a debreceni DOTE Elméleti Galériában nagyszabású kiállítással emlékeztek meg a Debrecenhez hűséges grafikus és festőművészről. A kiállítás bemutatta a művész életútját korabeli fényképekkel, a munkáiból összeállított izelítővel. Láthattunk rajzokat, festményeket, sokszorosított grafikát és természetesen sok ex librist. A megnyitót Dr. prof. Gomba Szabolcs tartotta, aki személyesen is ismerte a művészt, még életében nyitotta már meg kiállítását. A kiállítással egyidőben került bemutatásra a fia, Várkonyi Zsolt által összeállított könyv, melyet más helyen (14. o.) ismertetünk.

Várkonyi Károly fametszete, X2

Életútját jól foglalja össze Lenkey István az alábbiakban:

„Várkonyi Károly 1913. január 31-én született Debrecenben. Elemi és középiskoláit Budapesten végezte. Ebben az időszakban – saját vallomása szerint – tanárai legnagyobb elkeseredésére a rajzon és a humán tárgyakon kívül más nem érdekelt. 1926-ban a Gyermektanulmányi Társaság tehetségkutató kiállításán sikert aratott. Érettségi után az Iparrajziskola grafikai osztályára iratkozott be. 1931-ben Berlinben az Albert Reimann képzőművészeti iskolájában tanult tovább. Majd Párizsba és Olaszországba utazott tanulmányútra. Hazatérve a Képzőművészeti Főiskolán folytatta 1933-ban megszakított tanulmányait. Ezután Debrecenben találjuk, de 1936-ban Budapestre költözik és a Kultúrmérnöki Hivatal műszaki tisztviselője lett. Két év múlva visszatért Debrecenbe. A második világháború alatt mint amerikai hadifogoly, bejárja Bajorországot, ahol sok olajfestményt és akvarellt készített. 1946-ban került vissza Debrecenbe. 1957-től az Ipari Szakmunkásképző Iskola rajztanára volt, 1973-ban nyugalomba vonult....

Nagy érdemei vannak a kisgrafikában: ouvreje 1378 lapból áll. Lapjaival nevet vívott ki magának mind a hazai, mind a külföldi gyűjtők körében.

2001-ben hunyt el. A kiállítás méltó emléket állított a Debrecenhez mindig hű művésznek.

B SUPKA MAGDOLNA KISGRAFIKAI VONATKOZÁSÚ ÍRÁSAI

B. Supka Magdolnát búcsúztató cikkünkben (*Kisgrafika*, 2005/4. sz.) említést tettünk arról, hogy érdemes lenne számba venni kisgrafikai vonatkozású írásait. Szereteágazó, sokszínű munkásságában (tizenegy könyve jelent meg, közéjük számítva azokat a grafikai mappákat – Csohány Kálmánról, Rékassy Csabáról stb. –, amelyekhez ő írt előszót) viszonylag kevés a kifejezetten kisgrafikai vonatkozású publikációja. Munkásságáról először a *Supka Magdolnának szeretettel* című, a FÉSZEK Galériában 1984-ben tiszteletére szervezett kiállítás illusztrált katalógusában jelent meg egy összeállítás *Supka Magdolna megjelent írásai* címmel. A jegyzék több mint száz tételt sorol fel: önálló műveket, cikkeket, tanulmányokat, katalógus előszavakat – köztük néhány kisgrafikai tárgyú írását is. Kisebb összeállítást olvashatunk főbb műveiről, fontosabb tanulmányairól, különböző katalógusokhoz írt előszavairól a *Pannon Tükör* – szintén reá emlékező – 2000/2. számában.

A *Kisgrafikában* megjelent írásainak jegyzékét dr. Lenkey István állította össze, e sorok írója pedig igyekezett néhány egyéb tételekkel kiegészíteni azokat.

- Stettner Béla művészete = *Műgyűjtő*, 1970. 4. sz. 37-38. p.
- Stettner Béla grafikai kiállítása. (Katalógus előszó, többek között 42 ex libris leírásával.) Bp., 1973, Műcsarnok
- Magyar Grafika 1971. Dürer emlékezetére születésének 500. évfordulóján = *Kisgrafika*, 1977. 1. sz. 1-8. p.
- Gondolatok a grafikáról = *Kisgrafika*, 1977. 1. sz. 1-8. p.
- Csohány Kálmán = *Kisgrafika*, 1980. 1-2. sz. 19. p.
- Gondolatok a könyvtárban. Stettner Béla művészetéről = *Kisgrafika*, 1980. 1-2. sz. 1. p.
- Perei Zoltán kiállítása Jászberényben = *Szolnok Megyei Néplap*, 1977. nov. 19.
- V. Balatoni Kisgrafikai Biennálé. (Katalógus előszó.) Tihany, 1979.
- Perei Zoltán: Magyar írók, 37 eredeti fametszet. (Előszó.) – Jászberény, 1979. Ua. Perei Zoltán portré-fametszetei = *Könyvtáros*, 1980. 5. sz. 303.p.
- VII. Balatoni Kisgrafikai Biennálé. (Katalógus előszó.) Tihany, 1983. Ua. *Kisgrafika*, 1983. 1-2. sz. 1. p.
- Búcsú Stettner Bélától = *Kisgrafika*, 1984. 3. sz. 1-2. p.
- Arató Antal: Hervai Katalin kiállítása. (Benne magnófelvétel alapján részletek Supka Magdolna megnyitó beszédéből.) = *Kisgrafika*, 1990. 1-2. sz. 1-3. p.
- Perei Zoltán emlékkiállítása. (Katalógus előszó.) Hatvan, 1992, Hatvani Lajos Múzeum
- Varga Nándor az ember és a művész = *Kisgrafika*, 1997. 2.sz. 6-7.p.
- Diskay Lenke kiállítása. (Benne magnófelvétel alapján részletek Supka Magdolna megnyitó beszédéből.) = *Kisgrafika*, 1999. 1. sz. 5-6. p.
- Perei Zoltán grafikai hagyatéka = *Kisgrafika*, 1999. 4. sz. 2. p.

A. A.

FINN VENDÉGEK SZEGEDEN

Az EXLIBRIS ABOENSIS finn folyóirat 2006. novemberi számában Leila Lehtiranta újságíró nő férjével májusban Szegeden tett látogatási élményeiről írt egész oldalas cikket. Lehtirantának Rácz Mária által összeállított 3 és fél napos gazdag programmal betekintést nyertek a város nevezetességeibe, kulturális életébe. Megtekintették Kass János grafikai galériáját, megcsodálták Zenei József vezetésével a sokoldalú Varga Má-

tyás műveit alkotóházában. Áttekintő képet kaptak Papp György munkásságáról, a művész grafikáiból, tűzzománcaiból a 70. születésnapjára rendezett kiállításon, melyet Kass János Kossuth-díjas grafikus nyitott meg.

A szegedi kisgrafika-gyűjtőkkel klubfoglalkozáson találkoztak és ajándékozták meg egymást ex librisekkel. Az újságíró elismeréssel nyilatkozott a csoport aktivitásáról. A gyűjtői munkába Rácz Máriánál tekintettek be. Múterem-látogatást tettek: Kopasz Márta, László Anna, Tóth Rózsa művésznőknél. A grafikagyűjtők foglalkozásainak havonta helyet adó Somogyi Könyvtár Szókefalvi Nagy Erzsébet igazgató német nyelven mutatta be. A faipari mérnök férj különös áhítattal nézte és fogta kézbe a könyvtár alapítója, adományozója becses kincseit. A cikk kifejezi, hogy a látogatás erősítette Szeged és Turku testvérvárosi kapcsolatát.

Ugyancsak ő írta az EXLIBRIS UUTISET októberi számában a 3 oldalas cikket Kopasz Márta festő, grafikus, díszpolgár virágos erkélyű műtermi lakásában szerzett jó benyomásairól, a művésznő munkásságáról, alkotásairól, technikáiról, a szimbolikákról, melyek szinte minden művében megtalálhatók. Kiemeli Kopasz Márta szervező tevékenységét a szegedi grafikai életben.

A városban szerzett szép élményeiket a Tisza magas vízálása, a homokzsákokkal védett partfal sem homályosította el. A cikkben az emlékek mellett ott találjuk a művésznő fotóját és 4 ex librisset is.

Szegedi vonatkozású hír még, hogy a svéd EXLIBRIS-CIRKULARET 2006. decemberi számában Leila Lehtiranta bemutatta a szegedi HAMIDO művészeti iskola Tóth Rózsa tanítványait, kik kockás lapon készítettek Mario de Philippisnek ex libriseket, melyeket a nagy tekintélyű gyűjtő kinyomtatva, megjelentette. A cikkhez az író 3 alkotást közöl.

Rácz Mária

HATVANÉVES A FINN EXLIBRIS-EGYESÜLET (SUOMIBAN JELENLEG AZ EX LIBRIS ÉLETÉNEK LEGAKTÍVABB KORSZAKÁT ÉLI)

A könyvjegy nem veszített jelentőségéből, de az a veszély sem fenyeget, hogy az információ-robbanás jelenlegi korában a könyv feleslegessé válna. Az a tény, hogy Finnországban évente megszámlálhatatlan mennyiségben adnak ki könyveket, nem vezet e kiadványok értékének csökkenéséhez. A Finn

E. Tüür grafikája, P7

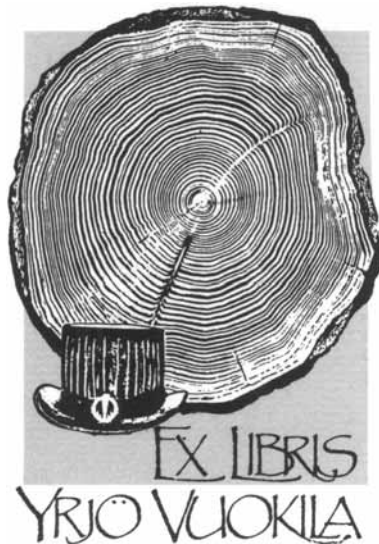

E. Tuominen rajza, P1

Exlibris Egyesület szilárd meggyőződése, hogy a könyv – és vele a könyvjegy – soha nem fog eltűnni a világunkból.

Az Egyesület fennállásának 60 éves jubileuma alkalmából sok szó esett a könyv és vele kapcsolatban a könyvjegy jelentőségéről is. *Jukka Sarjala* professzor kiemelte a könyv fontosságát és kifejezte abbeli reményét, hogy a könyv mint tárgy is megőrzi eddigi fontos szerepét. Ez egyben kihívást jelent a belelérasztható könyvjegy számára is. A jó könyv ugyanis magas színvonalú ex librist érdemel.

Az Egyesület elnöke, *Olli Ilönen* szerint az ex libris két területen is virágorát éli: hobbi is és mindennapi használati

P. Lukkarinen rajza P1

tárgy is, mely most éli meg legmozgalmasabb időszakát. Ezt a tényt az a körülmény is igazolja, hogy az utóbbi évtizedben évente legalább két könyvet adtak ki az ex librisről. Napjainkban e kisgrafikák százai készülnek, Finnország legkülönbözőbb tájain nyílnak róluk kiállítások, hangzanak el előadások. Növekszik azok száma, akik szívükön viselik könyvespolcukat és azok tartalmát is.

Az Egyesület támogat minden olyan tevékenységet, ami az ex libris ügyét szolgálja. Nemrég állították össze azt a jegyzéket, mely mintegy 20.000 finn ex libris adatait tartalmazza. A lista „élő színpada” az elkészült és megjelenésre váró ilyen kisgrafikáknak.

A jubileumi év egész tartama alatt eredményes tevékenységet fejtett ki az Egyesület. Finn exlibris-kiállítást rendezett az ausztriai Pettenbachban. Egyéb kiállításokra került sor Finnországban, de megmutatkozott egyéb ünnepi alkalmakkor is.

Az évforduló tiszteletére az Egyesület könyvet adott ki „Exlibris 06” címmel, melyben számos művészüket méltatták, könyvjegy-termésük kíséretében. Szándékukban áll ezt a könyvet 5 évenként ismét megjelentetni. Napjainkban merült fel az a kérdés, hogyan ragassza be könyvjegyét a tulajdonos az olyan könyvbe, melynek alakja nem őrzi a hagyományos formát. A tagok 2006 évben több utazást tettek Oroszországba (Petrograd), Svédországba (Uppsala) és az észtrországi Johviba. Képviseltette magát a FISAE svájci kongresszusán, Nyonban. Az Egyesület 300 tagot számlál. Alapítása óta nyitott kapuval várja a művészeket, gyűjtőket, kutatókat. Évente négyszer kiadott folyóiratuk címe: EXLIBRIS UUTISET (Exlibris Hírek). Ezenkívül évente egy alkalommal exlibris-albumot is megjelentetnek.

(Angolból fordította: Soós Imre)

Leila Lehtiranta